

Bożena SOWA
Uniwersytet Rzeszowski

ROLA FUNDUSZY POŻYCZKOWYCH I PORĘCZENIOWYCH W WSPARCIU FINANSOWYM SEKTORA MMŚP

Sektor drobnej przedsiębiorczości jest ważnym elementem każdej gospodarki rynkowej; powstające firmy zapewniają bowiem kreowanie nowych miejsc pracy redukując zarazem poziom bezrobocia.

W ostatnich latach zauważa się coraz silniejszy nacisk na propagowanie przedsiębiorczości oraz jej wspieranie w różnych formach.

Celem niniejszego artykułu jest wskazanie w jaki sposób fundusze pożyczkowe i doręczeniowe mogą przyczynić się do wsparcia tego sektora gospodarki.

1. WPROWADZENIE

Mikro, małe i średnie przedsiębiorstwa (MMŚP), są ważnym elementem każdej rozwiniętej gospodarki rynkowej, stając się jej znaczącą siłą napędową. Powstające firmy sektora MMŚP zapewniają kreowanie nowych miejsc pracy, redukując zarazem poziom bezrobocia. Poprzez inicjowanie powstania i rozwoju nowych dziedzin produkcji oraz nowych rodzajów usług przyczyniają się również - w aktywny sposób - do zmian w strukturze gospodarczej kraju.

Podobnie jak w krajach wysoko rozwiniętych - a także w Polsce - sektor drobnej przedsiębiorczości zaczyna odgrywać istotną rolę w kreowaniu procesów prowadzących do wzrostu zasobności społeczeństwa. Dlatego istotną kwestią staje się zbudowanie odpowiedniego systemu promocji oraz wsparcia sektora mikro-, małego i średniego biznesu.

Stworzenie odpowiednich warunków do jego rozwoju zdaje się istotnym czynnikiem w rozwiązaniu licznych problemów oraz napięć społecznych występujących w polskiej gospodarce. Chodzi tu przede wszystkim o (ze względu na liczne restrukturyzacje przeprowadzane w poszczególnych działach naszej gospodarki oraz obecną sytuację demograficzną Polski) problem bezrobocia, obejmujący coraz częściej ludzi młodych i wykształconych. Aby jednak przedsiębiorczość i związany z nią rozwój sektora mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw mógł odegrać przypisywaną mu rolę, konieczna jest aktywna polityka jego wsparcia. Ma ona większe znaczenie dzisiaj niż na początku transformacji naszej gospodarki, kiedy długo tłumiona przedsiębiorczość oraz powszechne braki na rynku były bezpośrednim bodźcem, skłaniającym do zakładania własnych przedsiębiorstw. Dzisiaj warunki te zmieniły się. W wielu segmentach rynku mamy do czynienia z intensywną konkurencją zarówno ze strony podmiotów krajowych, jak i zagranicznych. Poza tym koszty wejścia na rynek są dzisiaj o wiele większe niż na początku lat 90. ubiegłego wieku. Dlatego też niezwykle istotną kwestią, jaka stoi przed

wszelkimi organizacjami działającymi na rzecz MMŚP, jest wsparcie finansowe mające na celu poprawę konkurencyjności polskich przedsiębiorstw.

Celem niniejszego artykułu jest ukazanie, w jaki sposób fundusze pożyczkowe i poręczeniowe mogą przyczynić się do wsparcia mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw, aby ten tak ważny dla gospodarki państwa sektor mógł sprawnie funkcjonować i rozwijać się.

Szczególne uwaga została poświęcona analizie i ocenie funduszy wspierających drobną przedsiębiorczość ze wskazaniem, czy poszczególne fundusze cieszą się zainteresowaniem ze strony polskich MMŚP, a także czy środki finansowe – pozyskiwane w ramach funduszy – są w pełni zagospodarowane.

2. FUNDUSZE POŻYCZKOWE

2.1. Założenia

Rozwój systemu poręczeniowo-pożyczkowego w Polsce jest głównym celem programu rządowego „Kapitał dla przedsiębiorczych”. Program ten zakłada budowę zintegrowanego, efektywnego systemu regionalnych i lokalnych instytucji finansowych, dzięki którym mikro, małe i średnie przedsiębiorstwa będą miały łatwiejszy dostęp do kapitału.

Według stanu na 30 czerwca 2007 r. w Polsce funkcjonowało 70 instytucji prowadzących 76 funduszy pożyczkowych,¹ które przybierają różne formy prawne: spółek akcyjnych, spółek z ograniczoną odpowiedzialnością, a także fundacji i stowarzyszeń. Adresatami pożyczek są osoby bezrobotne, zamierzające rozpocząć działalność gospodarczą, oraz sektor drobnej przedsiębiorczości. W przypadku tych ostatnich przeznaczeniem pożyczek jest często tworzenie nowych miejsc pracy.²

Wszystkie wspomniane instytucje mają za zadanie oferować firmom następujące formy wsparcia:³

- poręczenie kredytów i pożyczek dla mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw oraz osób podejmujących działalność gospodarczą; w tym dla absolwentów,
- pożyczki dla małych przedsiębiorstw, w tym na utworzenie nowych miejsc pracy, oraz pożyczki dla osób podejmujących działalność gospodarczą; w tym dla absolwentów.

Przy tworzeniu nowych funduszy poręczeniowych istotne zadanie powierza się władzom lokalnym/regionalnym – one będą zgłaszać inicjatywę utworzenia funduszu oraz współfinansować zarówno kapitał, jak i koszty utrzymania funduszu. W tworzeniu systemu funduszy pożyczkowych wiodącą rolę pełni Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości. Odpowiada ona za całą organizację systemu, uruchomienie i prowadzenie systemu monitorowania, funkcjonowania i wyniki działalności instytucji pożyczkowych w skali kraju.⁴

Do zadań lokalnych funduszy pożyczkowych należy:⁵

¹ Fundusze pożyczkowe w Polsce wspierające mikro-, małe i średnie przedsiębiorstwa (według stanu na dzień 30 czerwca 2007 r.), Polskie Stowarzyszenie Funduszy Pożyczkowych, Raport nr 8/2007, Szczecin 2007, s.6.

² A. Kalisz, A. Tarnawa, *Programy wsparcia dla małych i średnich przedsiębiorstw*, Euro Info Centra Warszawa 2004, s. 100.

³ Tamże, s. 100.

⁴ Fundusze pożyczkowe, (www.parp.gov.pl - stan na dzień 10.01.2008 r.).

⁵ A. Kalisz, A. Tarnawa *Programy wsparcia...*, op. .cit., s.101.

- bezpośrednia obsługa klientów z obszaru działania funduszu, głównie mikroprzedsiębiorstw i przedsiębiorstw małych oraz osób podejmujących działalność gospodarczą,
- pozyskiwanie klientów, których potrzeby kapitałowe przekraczają możliwości finansowe funduszu lokalnego, celem ich skierowania do funduszu regionalnego,
- współpraca z funduszem regionalnym.

Fundusze pożyczkowe stanowią alternatywę dla przedsiębiorców w zakresie pozyskiwania finansowania zewnętrznego. Udzielają pożyczek, które przeznaczone są przede wszystkim dla mikro- i małych przedsiębiorców oraz osób rozpoczynających działalność gospodarczą, mających trudności w zdobyciu finansowania komercyjnego (np. kredytu bankowego) z powodu braku wymaganych zabezpieczeń czy historii kredytowej. Fundusze pożyczkowe udzielają pożyczek przeznaczonych na cele związane z podjęciem, prowadzeniem i rozwojem działalności gospodarczej, między innymi na:⁶

- finansowanie inwestycji,
- wdrażanie nowych rozwiązań technicznych lub technologicznych,
- zakup maszyn i urządzeń,
- rozbudowę, adaptację lub modernizację obiektów produkcyjnych, handlowych i usługowych,
- zakup materiałów i surowców niezbędnych do realizacji założonego przedsięwzięcia gospodarczego.

Udzielane pożyczki skierowane są do mikro-, małych i średnich przedsiębiorców prowadzących działalność gospodarczą na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, znajdującym się we wczesnej fazie rozwoju lub w fazie ekspansji, przy czym⁷:

- udzielane pożyczki są oprocentowane nie niżej, niż według stopy referencyjnej, określonej przez Komisję Europejską, opublikowanej w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej, obowiązującej w dniu zawarcia umowy o udzieleniu pożyczki,
- pożyczki są udzielane po przeprowadzeniu analizy ryzyka ich niespłacenia i po ustanowieniu należytego zabezpieczenia spłaty,
- maksymalna wysokość pożyczki wynosi 120 000 złotych;
- pożyczki nie są udzielane przedsiębiorcom będącym w trudnej sytuacji, w rozumieniu przepisów Wytocznych Wspólnoty dotyczących pomocy państwa w celu ratowania i restrukturyzacji zagrożonych przedsiębiorstw.

Jednym z ważniejszych funduszy pożyczkowych w Polsce jest *Fundusz MIKRO* założony w 1994 roku przez Polsko-Amerykański Fundusz Przedsiębiorczości w celu promocji rozwoju mikro-, małych i średnich przedsiębiorców. Jest wiodącym przedsięwzięciem w zakresie mikrofinansowania w Polsce i największym w Europie Środkowej.⁸

⁶ *Fundusze pożyczkowe*, (www.parp.gov.pl - stan na dzień 10.01.2008 r.).

⁷ Tamże.

⁸ *Fundusz Mikro*, (www.funduszmikro.pl - stan na dzień 10.01.2008 r.).

2.2. Fundusz MIKRO

Celem Funduszu jest wspieranie rozwoju mikroprzedsiębiorczości poprzez udostępnianie kapitału w formie pożyczek właścicielom małych firm. Przedsiębiorcy – Klienci Funduszu Mikro obsługiwani są przez doradców klienta w 37 oddziałach znajdujących się na terenie całego kraju.⁹

Oferta Funduszu Mikro jest skierowana do:¹⁰

- właścicieli najmniejszych firm działających w miastach,
- osób mających zamiar rozpocząć działalność na własny rachunek,
- osób prowadzących działalność pozarolniczą na terenach wiejskich,
- stowarzyszeń utworzonych w celu realizacji niewielkich inwestycji, mających na celu ułatwienie życia lokalnym społecznościom,
- właścicieli gospodarstw agroturystycznych, zrzeszonych w lokalnych Stowarzyszeniach Agroturystyki.

Pożyczka może być przeznaczona na:¹¹

- działania zmierzające do zwiększenia obrotu, małe inwestycje (maszyny, urządzenia, wyposażenie, lokal),
- na remont lokalu, maszyny czy samochodu,
- lub na każdy inny rozsądny cel, którego realizacja spowoduje rozwój małej firmy.

Pożyczka ma pomóc osobom, które dopiero zamierzają podjąć działalność gospodarczą na własny rachunek, które mają już konkretny pomysł, zaangażowany własny kapitał i potrzebują dofinansowania, żeby firma wystartowała. Z pożyczki mogą korzystać także stowarzyszenia, powołane w celu realizacji inwestycji mogących ułatwić życie lokalnym społecznościom (budowa parkingów, drogi, sieci wodociągowych, kanalizacyjnych, hal targowych, zakup autobusu do przewożenia dzieci do szkoły, itp.).

Fundusz Mikro, udzielając pożyczek:¹²

- nie wymaga materialnych zabezpieczeń, wystarczą poręczenia trzech osób fizycznych i weksel własny pożyczkobiorcy,
- ograniczył formalności do minimum, formularz wniosku o pożyczkę to jedna kartka papieru,
- nie wymaga zaświadczeń – opiera się na oświadczeniach,
- nie wymaga tworzenia biznesplanu, rozmawia o celu wydatków, na które ma udzielić pożyczki,
- obniża stopę procentową przy kolejnych pożyczkach dla stałych klientów.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2007 r. Fundusz Mikro wykazał się następującymi wynikami:¹³

- liczba udzielonych pożyczek	106 991
- liczba klientów	49 121

⁹ Fundusz Mikro partnerem Twojej firmy (www.funduszmikro.pl - stan na dzień 10.01.2008 r.).

¹⁰ Finansowanie rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw, Ministerstwo Gospodarki, Departament Rzemiosła, Małych i Średnich Przedsiębiorstw, Polska Fundacja Promocji i Rozwoju Małych i Średnich Przedsiębiorstw, Warszawa, wrzesień – listopad 2000, s. 91-92.

¹¹ Kto może wnioskować o pożyczkę, (www.funduszmikro.pl - stan na dzień 10.01.2008 r.).

¹² Finansowanie rozwoju małych.....op. cit., s. 91-92.

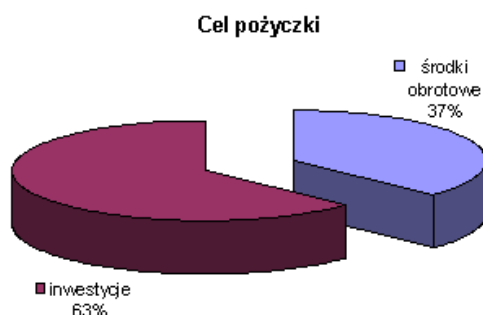
¹³ Fundusz Mikro- aktualne wyniki (www.funduszmikro.pl - stan na dzień 10.01.2008 r.).

- liczba firm 15 872
- kwota wypłaconych pożyczek (PLN) 831 257 813

Środki pieniężne pozyskiwane w ramach przyznanych pożyczek były przeznaczane na:¹⁴

- przedsięwzięcia inwestycyjne (63 %),
- nabycie środków obrotowych (37 %).

Rys. 1

Źródło: Fundusz Mikro- aktualne wyniki (www.funduszmikro.pl - stan na dzień 10.01.2008 r.).

Należy zaznaczyć, że Fundusz Mikro wypracował dogodną formę współpracy z klientami, która oparta jest na zasadzie partnerstwa oraz wzajemnym zaufaniu, co zdecydowanie przyczynia się efektywniejszego korzystania ze środków finansowych oferowanych przez tę jednostkę.

3. FUNDUSZ PORĘCZEŃ KREDYTOWYCH

Fundusze poręczeń kredytowych, są instytucjami o charakterze non profit. Głównym zadaniem funduszy jest ułatwienie przedsiębiorcom oraz osobom rozpoczynającym działalność gospodarczą dostępu do zewnętrznego finansowania w postaci kredytów bankowych oraz pożyczek na prowadzenie działalności gospodarczej. Fundusze poręczają zobowiązania finansowe przedsiębiorcom, którzy posiadają zdolność kredytową, nie posiadają natomiast wymaganych przez instytucję finansującą zabezpieczeń.¹⁵

Poręczenie udzielane przedsiębiorcy stanowi od 50% do 80% kwoty kredytu/pożyczki. W niektórych przypadkach maksymalna wartość poręczenia jest ograniczona kwotowo. W zależności od funduszu, poręczeniem mogą być objęte kredyty lub pożyczki przeznaczone między innymi na:¹⁶

- rozpoczęcie lub rozszerzenie działalności,
- finansowanie inwestycji,
- finansowanie działalności gospodarczej,

¹⁴ Tamże.

¹⁵ Fundusze i poręczenia (www.parp.gov.pl - stan na dzień 10.01.2008 r.).

¹⁶ Tamże.

- wdrażanie nowych rozwiązań technicznych lub technologicznych,
- tworzenie nowych miejsc pracy, itp.

Poręczenia spłaty kredytów lub pożyczek przeznaczone są dla mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw posiadających siedzibę na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, przy czym:¹⁷

- udzielane poręczenia dotyczą kredytów lub pożyczek oprocentowanych nie niżej, niż według stopy referencyjnej, określonej przez Komisję Europejską, opublikowanej w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej,
- poręczenia są udzielane po przeprowadzeniu analizy ryzyka niespłacenia zaciąganego przez przedsiębiorcę zobowiązania,
- poręczenia są udzielane za wynagrodzeniem uwzględniającym ryzyko niespłacenia zaciąganego przez przedsiębiorcę zobowiązania, koszty administracyjne oraz zwrot na kapitale,
- poręczenia są udzielane w wysokości nie przekraczającej 80% zobowiązania, którego dotyczą,
- poręczenia nie są udzielane przedsiębiorcom będącym w trudnej sytuacji, w rozumieniu przepisów Wytocznych Wspólnoty, dotyczących pomocy państwa w celu ratowania i restrukturyzacji zagrożonych przedsiębiorstw.

Fundusze poręczeń kredytowych powstały po to, by usunąć przeszkodę którą tworzy brak zabezpieczeń spłaty kredytu, w dostępie do kredytu. Pierwsze fundusze poręczeniowe powstały w Polsce w 1994 roku. Obecnie system poręczeń kredytowych tworzy sieć instytucji, w skład których wchodzi:¹⁸

- Krajowy Fundusz Poręczeń Kredytowych Banku Gospodarstwa Krajowego,
- Regionalne i lokalne fundusze poręczeń kredytowych.

KFPK poręcza spłatę kredytów bankowych zaciągniętych na cele inwestycyjne lub zakup surowców i materiałów do produkcji. Poręczone kredyty nie mogą pochodzić z innych instytucji finansowych niż banki, czyli np. z funduszy i agencji. Nie są również poręczane kredyty kupieckie.¹⁹

Prowizja z tytułu udzielonego poręczenia jest pobierana jednorazowo w wysokości od 1% do 2 % poręczonej kwoty, w zależności od okresu poręczenia. Zabezpieczeniem poręczenia jest weksel *In blanco* kredytobiorcy wraz z deklaracją wekslową.²⁰

4. ANALIZA I OCENA FUNDUSZY POŻYCZKOWYCH I PORĘCZENIOWYCH

Fundusze poręczeniowe i pożyczkowe są istotnym instrumentem wsparcia MMŚP z bardzo wielu przyczyn; do wybranych z nich należą²¹:

- ułatwiają dostęp do kredytów i pożyczek przedsiębiorcom, dla których główną przeszkodą w ich uzyskaniu są niewystarczające własne zabezpieczenia,
- stosunkowo niskie koszty poręczenia udzielanego przez fundusz,

¹⁷ *Jak i skąd pozyskać pieniądze dla małych i średnich przedsiębiorstw*, pod red. W. Popławskiego, Wyższa Szkoła Humanistyczno – Ekonomiczna we Włocławku, Włocławek 2003, s.39.

¹⁸ Tamże, s. 39.

¹⁹ *Krajowy Fundusz Poręczeń Kredytowych*, (www.bgk.com.pl)

²⁰ Tamże.

²¹ *Jak i skąd pozyskać pieniądze...*, op. cit., s. 40.

- uzyskanie poręczenia zwiększa wiarygodność kredytową, a tym samym obniża ryzyko, które determinuje wysokość oprocentowania kredytu,
- proste procedury i krótki czas rozpatrywania wniosków, a dzięki temu możliwość skrócenia procedur uzyskania kredytu czy pożyczki.

4.1. Analiza i ocena funduszy pożyczkowych

Od początku swojej działalności do dnia 30. 06. 2007 r. fundusze pożyczkowe udzieliły 140,0 tys. pożyczek o łącznej wartości 2.174,0 mln zł. Obserwuje się systematyczny wzrost udzielonych pożyczek zarówno pod względem ilościowym jak i wartościowym. Na koniec analizowanego okresu kapitał pożyczkowy- w porównaniu do stanu na dzień 31.12.2006 r. - wzrósł o 53,5 mln zł (o 7,5%), liczba pożyczek o 10,9 tys. (o 8,3 %), a ich wartość o 205,9 mln zł (o 10,5 %).²²

Tabela 1. Kapitał pożyczkowy, liczba i wartość pożyczek oraz ich dynamika (według stanu na dzień 30.06.2007 r.)

Wyszczególnienie	Jedn. miary	Od początku działalności do:		Przyrost/spadek					
		31.12.2006	30.06.2007	w 2006 r.		w I półroczu 2007 r.		01.07.2006 - 30.06.2007	
				jedn. miary	%	jedn. miary	%	jedn. miary	%
Kapitał pożyczkowy	mln zł	714,1	767,6	155,9	27,9	53,5	7,5	136,8	21,7
Liczba udzielonych pożyczek	tys. sztuk	131,1	142,0	18,9	16,8	10,9	8,3	20,5	16,9
Wartość udzielonych pożyczek	mln zł	1 968,0	2 174,0	356,1	22,1	205,9	10,5	392,6	22,0
Przeciętna wartość pożyczki	tys. zł	15,0	15,3	0,6	4,5	0,3	2,0	0,6	4,4

Źródło: *Fundusze pożyczkowe w Polsce wspierające mikro-, małe i średnie przedsiębiorstwa (według stanu na dzień 30 czerwca 2007 r.)*, Polskie Stowarzyszenie Funduszy Pożyczkowych, Raport nr 8/2007, Szczecin 2007, s.7.

W analizowanym okresie zauważa się największy przyrost wartości udzielonych pożyczek (o 22,0 %) i wyniósł on - za okres od 01.07.2006 r. do 30.06.2007 r.- 392,6 mln zł. Część tych pożyczek została udzielona przez fundusze pożyczkowe realizujące projekty w ramach *Sektorowego Programu Operacyjnego Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstw*. Fundusze te tylko w 2006 roku udzieliły 3 647 pożyczek o wartości 186 634 tys. zł (przeciętnej wartości 51,2 tys. zł).²³

W tabeli 2 zaprezentowano strukturę udzielanych pożyczek od początku działalności funduszy do 30.07.2007 roku, w tym w I półroczu 2007 r. ze względu na źródło

²² *Fundusze pożyczkowe w Polsce wspierające mikro-, małe i średnie przedsiębiorstwa...*, op. cit., s.7.

²³ *Fundusze pożyczkowe w Polsce wspierające mikro-, małe i średnie przedsiębiorstwa (według stanu na dzień 31 grudnia 2006 r.)*, Polskie Stowarzyszenie Funduszy Pożyczkowych, Raport nr 7/2007, Szczecin 2007, s.28.

finansowania, przeznaczenie pożyczek, sektor działania przedsiębiorcy, wielkości udzielonej pożyczki oraz liczbę zatrudnionych u pożyczkobiorcy.

Tabela 2. Struktura pożyczek ze względu na liczbę i wartość udzielanych pożyczek narastająco do 30.06.2007 r. oraz w I półroczu 2007 r.

Wyszczególnienie	Narastająco do 30.06.2007 r.		W I półroczu 2007 r.	
	Liczba	Wartość	Liczba	Wartość
Struktura pożyczek wg źródła finansowania				
Razem	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
a) pożyczki w ramach SPO WKP	5,3%	16,8%	18,6%	50,6%
b) pożyczki pozostałe	94,7%	83,2%	81,4%	49,4%
Struktura pożyczek wg przeznaczenia				
Razem	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
a) na cele obrotowe	30,0%	24,5%	30,7%	27,3%
b) na cele inwestycyjne	65,6%	66,2%	63,3%	58,8%
c) na cele obrotowo-inwestycyjne	4,4%	9,3%	6,0%	13,9%
Struktura pożyczek wg sektora działania pożyczkobiorcy				
Razem	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
a) produkcja	12,1%	19,0%	10,7%	19,9%
b) handel	49,4%	39,2%	44,8%	34,3%
c) usługi (w tym transport)	37,5%	35,4%	43,5%	42,2%
d) budownictwo	0,3%	1,4%	0,6%	2,2%
e) rolnictwo	0,3%	1,0%	0,1%	0,7%
f) inne	0,4%	4,0%	0,2%	0,6%
Struktura pożyczek wg wartości udzielonej pożyczki				
Razem	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
a) do 10 tys. zł	69,5%	29,7%	58,9%	17,4%
b) pow. 10 do 30 tys. zł	22,9%	27,3%	27,5%	23,0%
c) pow. 30 do 50 tys. zł	3,6%	11,1%	4,4%	10,2%
d) pow. 50 do 120 tys. zł	3,4%	21,9%	8,8%	45,5%
e) pow. 120 do 300	0,4%	5,6%	0,3%	2,9%
f) pow. 300 tys. zł	0,1%	4,5%	0,0%	1,0%
Struktura pożyczek wg liczby zatrudnionych u pożyczkobiorcy				
Razem	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
a) do 9 osób	96,3%	84,1%	94,9%	82,2%
b) od 10 do 49 osób	3,5%	13,6%	4,9%	16,4%
c) od 50 do 249 osób	0,2%	2,2%	0,2%	1,4%
d) 250 i więcej osób	0,0%	0,1%	-	-

Źródło: Fundusze pożyczkowe w Polsce wspierające mikro-, małe i średnie przedsiębiorstwa (według stanu na dzień 30 czerwca 2007 r.), Polskie Stowarzyszenie Funduszy Pożyczkowych, Raport nr 8/2007, Szczecin 2007, s.30.

Wśród pożyczek udzielanych od początku działalności do 30.06. 2007 r. oraz w I półroczu 2007 r. dominowały pożyczki:

- przeznaczone na cele inwestycyjne – stanowiły one około dwóch trzecich wszystkich pożyczek zarówno w ujęciu ilościowym, jak i wartościowym,
- udzielone przedsiębiorcom zajmującym się działalnością handlową i usługową (w tym transport),

- o kwocie do 10 tys. zł, ale dość szybko wzrastał udział pożyczek o wartości 50 – 120 tys. zł (na dzień 30.06.2007 r. stanowiły one ponad 45,5 % łącznej wartości udzielonych pożyczek),
- udzielone przedsiębiorcom zatrudniającym do 9 osób (96,3 % ogólnej liczby udzielanych pożyczek 82,2 % ich wartości), ale wzrasta udział pożyczek udzielanych przedsiębiorcom zatrudniającym od 10 do 49 osób.

Obserwuje się wzrost udziału pożyczek udzielnych w ramach projektów SPO WKP. Ich udział w ogólnej wartości udzielnych pożyczek w pierwszym półroczu 2007 r. wyniósł 30,5 %, (w 2006 r. – 50,4 %), a środki finansowe przekazane w ramach tego funduszu w całości nie podlegały zwrotowi.²⁴

4.2. Analiza i ocena funduszy poręczeniowych

Kluczową rolę w zakresie finansowego wsparcia funduszy poręczeniowych pełni Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości. PARP udziela osobom prawnym, działającym na zasadach non – profit, wyłoniłym w drodze konkursu, dotacji przeznaczonych na powiększenie kapitału funduszy poręczeniowych prowadzonych przez te instytucje. W 2001 roku PARP udzieliła takich dotacji 8 funduszom poręczeniowym, na łączną kwotę około 32 mln zł. W 2002 roku lokalne i regionalne fundusze poręczeń kredytowych mogły ubiegać się o wsparcie finansowe ze środków PARP oraz KFPK.

Wartość kapitału poręczeniowego ulokowanego w funduszach na koniec czerwca 2006 r. wyniosła około 355 mln zł. Wielkość ta znajduje odzwierciedlenie w tzw. kapitale płynnym. Średnia wielkość kapitału funduszu wyniosła około 6, 57 mln zł i była wyraźnie większa niż pół roku wcześniej (5,34 mln zł), co należy wiązać z dekapitalizowaniem części funduszy oraz zamykaniem działalności funduszy najsłabszych kapitałowo. Należy jednak zauważyć, że ze względu na znaczące zróżnicowanie grupy funduszy nie jest to najbardziej precyzyjny wskaźnik. Właściwsze jest tu zastosowanie miary mediany, która kształtuje się na poziomie około 2, 75 mln.²⁵

W celu lepszego zobrazowania pośród funduszy populację podzielono na grupy wielkości kapitału. Podział ten prezentuje się następująco:²⁶

- fundusze bardzo małe, dysponujące kapitałem do 1 mln zł,
- fundusze małe, o kapitale w wysokości od 1 mln zł. do 3 mln zł,
- fundusze średnie, o kapitale w wysokości od 3 mln zł. do 6 mln zł,
- fundusze duże, dysponujące kapitałem od poziomu 6 mln zł. do 12 mln zł,
- fundusze bardzo duże, dysponujące kapitałem powyżej 12 mln zł.

Informacje o liczbie regionalnych i lokalnych funduszy poręczeniowych na dzień 30 czerwca 2005 r. w poszczególnych, tak zdefiniowanych grupach, prezentuje tabela 3.

²⁴ Fundusze pożyczkowe w Polsce wspierające mikro-, małe i średnie przedsiębiorstwa (według stanu na dzień 30 czerwca 2007 r.), Polskie Stowarzyszenie Funduszy Pożyczkowych, Raport nr 8/2007, Szczecin 2007, s.11.

²⁵ Raport o stanie funduszy poręczeń kredytowych w Polsce, Krajowe Stowarzyszenie Funduszy Poręczeniowych, 2006, s. 5.

²⁶ Tamże.

Tabela 3. Liczba regionalnych i lokalnych funduszy poręczeniowych (według stanu na dzień 30.06. 2005 r.)

Wielkość kapitału funduszu	Liczba funduszy na 30. 06. 2005 r.
Do 1 mln zł.	14
Ponad 1 do 3 mln zł.	14
Ponad 3 do 6 mln zł.	7
Ponad 6 do 12 mln zł.	9
Ponad 12 mln zł.	10
Razem	54

Źródło: *Raport o stanie funduszy poręczeń kredytowych w Polsce*, Krajowe Stowarzyszenie Funduszy Poręczeniowych, 2006, s. 5.

Rozkład kapitału pomiędzy poszczególne grupy funduszy, odnotowany na koniec grudnia 2005 r. przedstawia tabela 4.

Tabela 4. Rozkład kapitału pomiędzy poszczególne grupy funduszy (według stanu na dzień 31.12. 2005 r)

Wielkość kapitału funduszu	Wartość kapitału (w tys. zł)	Udział w kapitale ogółem
Do 1 mln zł.	8 377,15	2,36%
Ponad 1 do 3 mln zł.	24 394,00	6,87%
Ponad 3 do 6 mln zł.	32 309,07	9,10%
Ponad 6 do 12 mln zł.	79 847,44	22,48%
Ponad 12 mln zł.	210 210,88	59,19%

Źródło: *Raport o stanie funduszy poręczeń kredytowych w Polsce*, Krajowe Stowarzyszenie Funduszy Poręczeniowych, 2006, s. 5.

Należy stwierdzić, że zdecydowana większość wartości kapitału poręczycielskiego przypada na fundusze bardzo duże, podczas, gdy najliczniejsza grupa funduszy bardzo małych jest w posiadaniu jedynie 2,4 % kapitału ogółem. Stanowi to naturalną

konsekwencję powiązania wielkości dotacji w ramach SPO WKP z wielkością posiadanych wcześniej przez fundusz środków.²⁷

Łączna kwota udzielanych poręczeń w ujęciu historycznym, to jest od początku istnienia lokalnych i regionalnych funduszy poręczeń kredytowych, wyniosła ponad 804 mln zł. Z tego punktu widzenia najwyższe wartość poręczeń wykazują fundusze o dużym kapitale i długo działające.²⁸

Strukturę liczby i wartości poręczeń udzielonych w okresie: czerwiec 2005 r. – czerwiec 2006 r. zaprezentowano w tabeli 5.

Tabela 5. Struktura liczby i wartość udzielanych poręczeń w okresie: czerwiec 2005 r. – czerwiec 2006 r.

	Ogółem		Bardzo małe		Małe		Średnie		Duże		Bardzo duże	
	Wartość	Liczba	Wartość	Liczba	Wartość	Liczba	Wartość	Liczba	Wartość	Liczba	Wartość	Liczba
Suma	316 193	4 018	3 126	147	11 199	311	20 464	285	64 450	1 138	216 546	2 126
Średnia	5 855	74	223	11	861	24	2 923	41	7 161	126	21 655	213
Mediana	1271,5	29,5	179	8,5	484,8	15	2 053	33	5 090	93	19 462	192
Maksimum	48 608	505	615,43	37	3 646	119	6 857	79	21 895	444	48 608	505

Źródło: *Raport o stanie funduszy poręczeń kredytowych w Polsce*, Krajowe Stowarzyszenie Funduszy Poręczeniowych, 2006, s. 9.

Liczba udzielanych poręczeń wyniosła w okresie: czerwiec 2005 r.– czerwiec 2006 r. wyniosła 4 018, co stanowi prawie jedną trzecią całkowitej liczby poręczeń udzielnych na początku działania funduszy. Średnia liczba udzielanych przez jeden fundusz poręczeń w ciągu roku wyniosła 74, jednakże rozkład także i tu był bardzo nierównomierny. Skalkulowana mediana dla liczby udzielanych poręczeń wyniosła 30.²⁹

Wartość udzielanych w ciągu 2006 roku poręczeń wyniosła ponad 316 mln zł, z czego na fundusze duże przypadło 67 % tej wartości. Udział tej grupy w liczbie udzielnych poręczeń był również wysoki i wynosił 53 %.³⁰

PODSUMOWANIE

Podsumowując dotychczasowe rozważania należy raz jeszcze podkreślić jak wielką rolę MMŚP odgrywają w gospodarce kraju. Sektor ten wnosi ogromny wkład w rozwój ekonomiczny. Gospodarki nawet najwyższej rozwiniętych państw w większości składają się ze stosunkowo drobnej przedsiębiorczości – w UE ok. 99% firm należy do kategorii mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw. Tendencja do zwiększenia się udziału tego

²⁷ *Raport o stanie funduszy poręczeń kredytowych w Polsce*, Krajowe Stowarzyszenie Funduszy Poręczeniowych, 2006, s. 6.

²⁸ *Raport o stanie funduszy poręczeń kredytowych w Polsce*, Krajowe Stowarzyszenie Funduszy Poręczeniowych, 2006, s. 9.

²⁹ Tamże, s.8.

³⁰ *Raport o stanie funduszy poręczeń kredytowych w Polsce*, Krajowe Stowarzyszenie Funduszy Poręczeniowych, 2006, s. 9.

sektora przedsiębiorstw stała się zauważalna również w Polsce. Coraz powszechniej uznawana jest rola, jaką odgrywają one w rozwoju gospodarczym.

Analizując działalność sektora MMŚP należy podkreślić, że do największych problemów mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw w Polsce należą ograniczenia finansowe. Są one konsekwencją wielu czynników, jednakże polscy przedsiębiorcy sektora MMŚP wymieniają wśród nich w szczególności: wysokie podatki oraz duże pozapłacowe koszty pracy. Ze względu na to konieczne jest korzystanie z pomocy oferowanej zarówno przez organizacje rządowe jak i Unię Europejską.

Istnieje wiele programów wsparcia dla mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw, które oferują szeroki wachlarz form pomocy firmom, zarówno ze środków krajowych jak i zagranicznych. Integracja z UE sprawiła, że zostały stworzone naszym przedsiębiorstwom nowe możliwości wynikające z reguł jednolitego rynku.

Unia Europejska doceniając rolę jaką MMŚP odgrywają w gospodarce zarówno krajów wysoko jak i słabo rozwiniętych, stworzyła szereg programów i funduszy wspierających rozwój tego sektora gospodarki, a także niwelujących bariery, które muszą pokonać, aby móc przetrwać. Polska wraz z przystąpieniem do UE ma możliwość korzystania z pomocy pochodzącej z tych programów i funduszy. Jest to zarówno pomoc finansowa jak i doradcza, które ma za zadanie wyrównanie szans w walce o klienta i rynki zbytu z przedsiębiorstwami dużymi.

Polskie mikro, małe i średnie przedsiębiorstwa powinny nauczyć się jak wzmacniać konkurencyjność, innowacyjność i współpracę z instytucjami naukowo – badawczymi poprzez udział w programach europejskich dających dostęp do funduszy europejskich. Istotna jest jednak kreatywność i otwarcie na powiązania z innymi podmiotami w sektorze, które mogą dać możliwość przygotowania innowacyjności przedsięwzięć gospodarczych.

LITERATURA

- [1] *Finansowanie rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw*, Ministerstwo Gospodarki, Departament Rzemiosła, Małych i Średnich Przedsiębiorstw, Polska Fundacja Promocji i Rozwoju Małych i Średnich Przedsiębiorstw, Warszawa, wrzesień – listopad 2000.
- [2] *Fundusz Mikro*, (www.funduszmikro.pl) - stan na dzień 10.01.2008 r.).
- [3] *Fundusz Mikro- aktualne wyniki* (www.funduszmikro.pl) - stan na dzień 10.01.2008 r.).
- [4] *Fundusz Mikro partnerem Twojej firmy* (www.funduszmikro.pl) - stan na dzień 10.01.2008 r.).
- [5] *Fundusze pożyczkowe w Polsce wspierające mikro-, małe i średnie przedsiębiorstwa* (według stanu na dzień 31 grudnia 2006 r.), Polskie Stowarzyszenie Funduszy Pożyczkowych, Raport nr 7/2007, Szczecin 2007.
- [6] *Fundusze pożyczkowe w Polsce wspierające mikro-, małe i średnie przedsiębiorstwa* (według stanu na dzień 30 czerwca 2007 r.), Polskie Stowarzyszenie Funduszy Pożyczkowych, Raport nr 8/2007, Szczecin 2007.
- [7] *Fundusze i poręczenia* (www.parp.gov.pl) - stan na dzień 10.01.2008 r.).
- [8] *Fundusze pożyczkowe*, (www.parp.gov.pl) - stan na dzień 10.01.2008 r.).
- [9] *Fundusze pożyczkowe w Polsce wspierające mikro-, małe i średnie przedsiębiorstwa* (według stanu na dzień 30 czerwca 2007 r.), Polskie Stowarzyszenie Funduszy Pożyczkowych, Raport nr 8/2007, Szczecin 2007.

- [10] *Jak i skąd pozyskać pieniądze dla małych i średnich przedsiębiorstw*, pod red. W. Popławskiego, Wyższa Szkoła Humanistyczno – Ekonomiczna we Włocławku, Włocławek 2003.
- [11] Kalisz A., Tarnawa A., *Programy wsparcia dla małych i średnich przedsiębiorstw*, Euro Info Centra Warszawa 2004.
- [12] *Krajowy Fundusz Poręczeń Kredytowych*, (www.bgk.com.pl)
- [13] *Kto to może wnioskować o pożyczkę*, (www.funduszmikro.pl) - stan na dzień 10.01.2008 r.).
- [14] *Raport o stanie funduszy poręczeń kredytowych w Polsce*, Krajowe Stowarzyszenie Funduszy Poręczeniowych, 2006 ,s. 5.

THE ROLE OF LOAN AND GUARANTEE FUNDS IN FINANCIAL SUPPORT OF MMSP SECTOR

Sector of small enterprise in an important element of market economy as the emerging companies provide new workplaces, thus reducing unemployment level.

In recent years more and more emphasis has been put on promoting and supporting enterprise in many ways.

The article aims at indicating how loan funds and guarantee funds may contribute to financial support of this sector of economy.